

isch. En
men wordt
zich altijd
waarheden;
de inhoud
heden biedt;
niet altijd
even vaak
rig tracte-
geestelijken

van Lonk-
we prijzen
der iets te
eze wond-
n te leggen.
ht, dat hij
red en op
naar ges-
chap kon-

echter ge-
eds nu uit
kerkelijke
de keuze
s geweest,
en voor de
en van an-
niamen
gedachte
af te schaf-
ten te ver-
lonkhuizen
jongelieden
dijk is een
getal der
eerd, maar
van kerken
vooral de
de Chris-
ging, nog
en we een
naden, die
voorloopig
ien, om als
deelen van
eidendom"
uitbreiding
n, dan zou
wen.

Dr. van
onzer op-
e gedeeld-
een kwart
nutteloos
toe weinig
principe
volkomen
met het
volstrekt
ezen post
den. Maar
een groot
ding van
hier zeker
gen zijn,
ist om zij-
at Arnhem
rakelen in
zer predi-
ging komen
n te wor-

e overtui-
me col-
ool en de
ding enz.
er sym-
ter geven
kort doen
imige ge-
i waarlijk
de meer
aar ver-
Words.
ing dient
aandacht
n moeten
n moeten
et tracte-
orden wel
gemeente
over te
e Synode
zien, dat
b) te laag
n scher-
nten, die

n worden
En indien
vraag op
e worden

tsche

D. G.
ceers-
mit 5
in druk
samen-
over de

meer in
een uite-
Hoog-
inter-
de nieuw
occeeren.
ama als
ver de
e cano-
rol ge-
met de
n niet
genten-
chook,
kenner
s, hoe
ederen
inpartij
emende
teban-
Voetius
eft de
erp, in

tal van strijdschriften bestaande, doorge-
worateld, een zeer interessant beeld van dezen
"binnenlandschen krijg" getekend en, wat
voor ons 't meest van belang is, op juri-
dische gronden de vraag beantwoordt, aan
welke partij bij dit geschil het recht was.
In de hoofdzak stelt Prof. Rengers Hora
Siccama Voetius en zijn medestanders vol-
komen in het gelijk. De tegenpartij streed —
dat is de conclusie waartoe deze hoog-
leeraar komt — voor de *formele*, Voetius en
de zijnen voor de *materiele* continuïteit der
geestelijke goederen. Hij eindigt dan ook
met een woord van eerbied te spreken voor
Voetius:

Een enkele uitzondering worde haar niet te
waar aangekend, maar een woord van eer-
bied zij gesproken voor den „seris-mynt-
ter“ Voet, die in zijn strijd voor „de Refor-
matie in Leer en Leven“ beter conservatief
was dan zij die hem van rebellische nieuw-
heden beschuldigen; die meer dan zijn rechts-
geleerde ambgenoot van Oosterga een juist
inzicht had in de continuïteit van het recht;
die ze niet zocht in de conservatie van het
antiquiteiten zonder redelijken grond van be-
staan, maar den samenhang van verleden en
heden zag in het doel, dat elke generatie op
hare wijze nastreeft: die de waarheid in het
licht stelde, dat ook het recht aan zijn verleden
is gebonden, in de bevestiging der mensche-
lijke natuur maar niet in de middelen daartoe.

Zoo wordt de zoo dikwijls miskende
Voetius ook hier in eere hersteld. Het
blijkt, dat hij niet alleen uitnemend theo-
loog was, maar ook een jurist die beter
dan de meeste juristen van zijn dagen voor
het recht opkwam.

Met deze oratie, die voor de historie
blijvend belang heeft, wenschen wij den
jongen hoogleeraar van harte geluk. Zijn
proefschrift over de Kerkelijke goederen
gaat reeds blijf van ongemeene werkracht,
grootte objectiviteit en moed om voor zijn
overtuiging uit te komen. En deze oratie
stelt de hoog gespannen verwachting zeker
niet te leure.

Van harte hopen we, dat verder voort-
gezette studie dezen hoogleeraar tot het
inzicht moge brengen, dat zijn opvatting van
het recht zelf, gelijk hij die op pag. 6 ont-
wikkelt, nog voor verbetering vatbaar is.
Volgens hem is „het recht niet een samen-
stel van regelen van doen en laten uit eenig
algemeen beginsel afgeleid dat altijd en
overal aan de maatschappij is op te leggen,
maar een van de verschijnselen der samen-
leving zelve, in en met haar levende, in en
met haar zich veranderende.“

Al begrijpen we, dat een hoogleeraar in
de geschiedenis van het recht voor alle
dingen nadruk legt op de historische ont-
wikkeling van het recht, en al stemmen we
gaarne toe, dat een absoluut recht, uit
zekere algemeene beginselen af te leiden
en voor alle volkeren en individuen gel-
dende, een dwaasheid is, — toch draagt de
hier gegeven definitie, die blijkbaar aan
Prof. Hamaker ontleend is, te veel den schijn,
alsof het recht niets anders en niets meer
is dan een maatschappelijk verschijnsel,
waaraan geen hogere rechtsbeginselen ten
grondslag liggen. De tegenstelling tusschen
de ideale en de positieve opvatting is hier
te absoluut genomen. Indien het recht niets
anders is dan een maatschappelijk verschijnsel,
dat met de maatschappij wisselt en
verandert, waaraan ontleent het recht dan
zijn zedelijk bindende kracht?

Feiten of hypothesen.

De *Hervorming* beantwoordt onze kritiek
op de smalende wijze, waarop ze over Dr.
Schouten's Tabernakel schreef, met de op-
merking, dat niet alleen de moderne theo-
logen, maar ook orthodoxe mannen als
Prof. Wildeboer en Dr. de Visser erkennen,
dat Israël geen Tabernakel in de woestijn
heeft bezeten en de desbetreffende voor-
schriften in Exodus geen historisch karakter
dragen, maar alleen bedoeld zijn als
plan voor den tempel van Zerubbabel.

De juistheid dier opmerking erkennen
we, maar de *Hervorming* zelf weet toch
ook wel, dat deze voorstelling door onze
ethische theologen niet zelfstandig is uitge-
dacht, maar dat ze daarbij als slippendra-
gers dienst doen van de moderne theologie.
Prof. Wildeboer heeft in zijn *De letterkunde
des Ouden Verbonds* weinig anders gedaan
dan de resultaten van Kuenen en Wellhausen
overnemen, zonder dat van eenig zelfstandig
oordeel hierbij gebreken is. Terwijl bij Dr. de
Visser in zijn *Hebreeuwse Archeologie*, al
gaat hij zeker niet zoo ver met de recon-
structie van Israël's historie mee, toch
evenzeer de invloed der nieuwe kritiek mer-
kbaar is. Op het gebied der historische
kritiek van het Oude Testament is er tus-
schen modernen en ethischen nauwelijks
enig verschil te merken.

Overigens herhaalt de *Hervorming* nog
eens op dezelfde zelfbewusten toon, dat de
Tabernakel nooit bestaan heeft. Ze gunt
ons ons geloof. „Doch dit verandert niets
aan het feit dat de beschrijving van den
Tabernakel in Ex. 25 v. v. fantasie is en
niet weergeeft „de historische tent der samen-
komst.“

Dit is ongeveer 't zelfde als *Roma locuta*,
omnia finit. De *Hervorming* gelooft niet,
dat de Tabernakel bestaan heeft. Bijgevolg
is het een feit, dat ze nooit bestond.

Indien de *Hervorming* niet gevoelt, dat
zulk een redeneerend quasi wetenschap-
pelijk is, maar feitelijk alle ernstige weten-
schap in 't aangezicht slaat, dan is het
den Moriaan geschuurd haar dit nog eens
duidelijk te willen maken.

Onze grief tegen de moderne kritiek is
juist, dat ze allerlei hypothesen, die rusten
op historisch volkomen onbewezen onder-
stellingen, als bewezen feiten aan de markt
brengt. Indien de *Hervorming* eenvoudig
meendeelde; met het beeld, dat wij moderne
theologen ons vormen van Israël's toestand
in de woestijn, schijnt het onmogelijk, dat
Israël een Tabernakel bezeten heeft, gelijk

Exodus dien teekent, dan heeft ze op haar
standpunt daartoe het recht. Aan de
historie blijft dan de vraag ter beant-
woording over, of de praemissen, waarvan
de moderne kritiek uitgaat, juist zijn of
niet. Doch waar de nieuwere ontdekkingen
slag op slag hebben aangetoond, dat heel
de voorstelling, die de moderne kritiek zich
vormde van het tijdvak, waarin Israël's
woestijnreis valt, een grondige revisie
behoefte, daar is het onwetenschappelijk om de
conclusien, waartoe de moderne kritiek een
halve eeuw geleden kwam, nog steeds als
feiten voor te stellen, waaraan niets te ver-
anderen valt.

De *Hervorming* zal wellicht zoover gaan
van te erkennen, dat noch zij-zelf noch
Kuenen of Wellhausen de gave der clair-
voyance bezitten om met onfeilbare zeker-
heid te weten wat Israël in de woestijn
bezeten of gedaan heeft. Waar ze zelf be-
weert, dat uit dat tijdvak niet eenige oor-
konde, niet eenige traditie tot ons is ge-
komen, kan ze zonder de grondwet der
logica te verkrachten nooit verder komen
dan tot deze conclusie: of Israël in de
woestijn een heiligdom bezat en hoe dit er
uit zag, weten we niet. Want historische
traditie bestaat er niet. Maar te con-
stateeren als feit, dat Israël zulk een heil-
igdom niet bezeten heeft, kan ze op haar
eigen standpunt nooit.

Mogen we ten slotte de aandacht van
de *Hervorming* vestigen op het interessante
verslag van Prof. Flinders Petrie's reis in
de *Nieuwe Rotterdammer*. Prof. Petrie ont-
dekte op den Sinai opschriften, die uit zeer
ouden tijd dagteekenen en die volgens hem
van Semitischen oorsprong zijn. Daaruit
leidt Prof. Petrie af, dat de Joden reeds
voor hun evangenschap in Egypte het
schrift hebben gekend en acht hij het waar-
schijnlijk, dat Mozes zijn berichten niet aan
mondclinge overlevering, maar aan geschrif-
ten ontleend heeft. De conclusie laten we
voor rekening van Prof. Petrie, maar de
Hervorming zou blijf geven van beteren
wetenschappelijken zin, wanneer ze de vraag
eens beantwoordde wilde, hoe de stelling,
die evenzeer als axioma bij de moderne
kritiek gold, dat noch Mozes noch Israël
in de woestijn konden schrijven, met deze
ontdekkingen te rijmen valt?

Uit de Pers.

In de *Friesche Kerkbode*, wiet redactie korten
tijd geleden een niet onbelangrijke wijziging
onderging, treedt nu als vaste medewerker op
Da. De Geus uit de Lemmer.

Met deze aanwinst mag in de *Friesche Kerk-
bode* en onze kerkelijke pers in 't algemeen geluk
worden gewenscht. Da. De Geus, die het volle
vertrouwen der Friesche kerken bezit, zoo als blijkt
niet alleen doordat hij meermalen de Friesche
synodes presideerde, maar ook in de laatste jaren
geregeld de Friesche kerken ter Generale Synode
vertegenwoordigde, is een man wel ervaren in
het kerkrecht, met een rijken blik op onze ker-
kelijke toestanden, rijk in historische kennis en
met hart en ziel meelevende in de quaesties van
onsen tijd. Zoo is hij de aangewezen man, om
in het orgaan der Friesche kerken voorlichting
en leiding te geven in kerkelijke zaken.

Thans behandelt hij het onderwerp *Kerk en
Pers*, waarvan we een gedeelte van het eerste
artikel hier overnemen:

Tot de artikelen der Kerkenorde, waarin de
Utrechtsche Generale Synode verandering gebracht
heeft, behoort ook het 55ste. Oorspronkelijk luidde
het aldus:

Niemandt van de Gereformeerde Religie zal
hem onderstaen eenich boek ofte schrift van
hem, ofte van eenen anderen gemaekt ofte over-
gheset, handelende van de Religie, te laten
drucken ofte andersins uyt te gheven dan 't
zelfde voor hem dootsen ende goed gekent
zijnde van de Dienaren des Woords zijns Classis,
ofte particulieren Synodi ofte Professoren der
Theologie van dese Provincien, doch met voor-
weten zijns Classis.

Dit artikel werd in de praktijk des kerkelijken
levens al vele jaren beschouwd als niet bestaande.
Geen Classicale of Provinciale vergadering dacht
er aan, „visitatorum librorum“ te benoemen. Art.
55 was een doode letter.

Met recht kwam op waarde broeder Dr. H.
Franssen op de Arnhemse Synode met het
verzoek om, ter wille van waarheid en oprecht-
heid voor het aangezicht van God en menschen,
onder meerdere artikelen ook dit 55ste geheel
weg te doen. Gelukkig benoemde die Synode in
1902, naar aanleiding van de gravening van Dr.
Franssen, deputaten met den last, om de volgende
Synode te dienen met advies inzake de wijziging
van de Artikelen, waartegen Dr. H. Franssen be-
zwaren heeft ingebracht en van andere Artikelen,
waartegen naar hun oordeel dergelijke bezwaren
zijn in te brengen.

Vrijmoedig stelden deze Deputaten, de Bro. Prof.
Dr. Havinck, Prof. Dr. Rutgers en Dr. J. Hania,
voor, Art. 55 te doen wegvallen en een nieuw
Artikel daarvoor in de plaats te stellen. Van de
Provinciale Synodes was er geen enkele, die het
voor het oude Artikel 55 opnam; slechts een
enkele scheen bezwaar te hebben in het nieuwe,
doch om redenen buiten dat artikel zelf. Zonder
slag of stoot is dan ook het oude Art. 55 door
het navolgende vervangen:

Tot weging van de valsche leeringen en
dwalingen, die door kettersche geschriften zeer
toenemen, zullen de Dienaars en de Ouderlingen
de middelen gebruiken van leiding, van weder-
legging, van waarschuwing en van vermaning,
zooel bij den dienst des Woords als bij het huisbezoek.

Met deze wijziging hebben de Gereformeerde
Kerken uitgesproken, dat zij het standpunt van
1618 ten opzichte van wat door den druk wordt
verspreid, verlaten hebben.

In de vorige eeuwen was het de gedachte van
de Gereformeerden, dat bij de drukpers de wacht
moest worden betrokken. Kwam daar iemand met
copie, dan wilde de Kerk die eerst inzien, er haar
keur over laten gaan en beslissen over het al of
niet drukken van die copie. De drukker-uitgever,
als typograaf, werd soms ernstig geboden en ver-
maand. Aan de Overheid werd verzoekt om politie
bij de pers. Zelfs is het moderneren der Nationale
Synode van Dordrecht, 1618/19, door die Synode
gedeputeerd met Professor Polyander, om aan de
Hoogmogende Heeren Staten Generaal van de
Vrije Verenigde Nederlanden onderdanig te ver-
zoeken, dat er naeder order moghe worden gesteld,
zo op de Visitatie van de Boeken, die gedrukt
sullen worden, als op het stuk van de Drucken
selve, om des te beter te weeten het uytgeven van
alle schadelijke ende impertinente Boeken, met
de welke dese Landen nu etlike jaren herwaerts,
tot groote schade ende onruste van de Kercke,
vervult zijn. De Kerken wilden het kwaad voor-
doemen, het opschieten der geplanteerde keeren,
doornen en distelen geen gelegenheid laten om den

akker te verderven. Daarom wilden zij vooraf
inzien en goedkeuren wat aan den drukker werd
aangeboden, en vermaanden zij verder de boek-
verkoopers, die de reine leer toegedaan waren,
zulk ongeoordeeld boeken niet te drukken noch te
verkoopen.

Tegenwoordig staan de Kerken op een ander
standpunt. Zij hebben zich teruggetrokken uit de
drukkerij en uit den winkel, maar spreken met
allen ernst tot de lezers. Wat vóór de publicering
van een geschrift ligt, hebben de Kerken losgelaten,
indien zij het ooit metterdaad in de handen hebben
gehad. Zij hebben zich neergelegd bij hetgeen niet
te keeren was, n.l. bij het verschijnen van allerlei
boeken en bladen. De pers werkt dag en nacht.
Zij levert wat zij wil. Zij heeft de vrijheid van
het woord. Ook de Kerken mogen haar hooren en dan
door leering en wederlegging, door waarschuwing
en vermaning den slechten invloed breken, indien
er valsche leerlingen en dwalingen door de Pers
worden openbaar gemaakt, of wanneer onrust en
twist door haar wordt gekweekt.

Deze verandering van standpunt kan ons niet
bevreemden, als wij slechts even bedenken, wat
de vorige eeuwen hebben verouderd.

Toen in de 16e eeuw de H. Geest met Zijne
vrijmakende kracht in de Kerk werkte en haar
blijkbaar tot reformatie, werkte Hij ook tot bevrijding
op het terrein der Gemeene Gratie. Op dat gebied
stond in dien tijd de Pers in haar prilte jeugd,
maar als in het bewustzijn van het krachtvolle
leven dat in haar tot uiting wilde komen. In het
begin der 16e eeuw was de boekdrukkunst, hoe-
wel jong en nieuw, toch reeds een niet geringe
schatten macht. De boekdrukkers waren voor een
goed deel aanzienlijke mannen, niet zelden mannen
van schitterend talent en krachtige energie, zich
kunstenaars kennend en niet handwerkers. Het
huis en de pers van Froben in Basel was langen
tijd de herberg van humanistische en hervormde
geleerden. Hij en Amerbach, aanhangers van
Erasmus, waren edele vertegenwoordigers der Pers.
Ze zonden een Nieuw Testament Europa in en
drukten Luther's verklaring van het Gebed des
Heeren, waardoor Luther en Erasmus met elkander
in aanraking kwamen. De Pers heeft een belang-
rijke invloed uitoefend op de geschiedenis der
Kerk in de 16e eeuw. Wat zouden Zwijngel en
Bullinger geweest zijn zonder den boekdrukker
Froschauer in Zurich? Hoeveel heeft de Kerk niet
te danken aan de uitgevers die Calvijn stonden?
Hoe zou Engeland in het eerste kwartaal der 16e
eeuw, in dat benarde tijdvak, aan zijn Bijbel zijn
gekomen, als Tyndale niet schuil en hulpe gevonden
had bij den Wormser drukker Peter Schoeffer,
nadat de vijand hem had verjaagd van de pers
van Arnold Birkmann in Keulen?

Wij behoeven ons eigen land niet voorbij te
gaan. De drukker Christoffel van Eyndhoven en
Jan van Roermund, drukkers in Antwerpen, hebben
vervolg getrotseerd om den Bijbel voor Neder-
land en Engeland te drukken. Met dankbaren
herinnering noemen wij Jacob van Liesveldt, die om
het drukken van Gods Woord in 1545 het leven
liet in Antwerpen.

Bij de Pers in ons land en daarbuiten heeft
martelaarsbloed gevloeid, waardoor de Pers met
de martelaarskerk meer dan van verre verwant is.

„Het was een reizenstap ten hemel — en ter
hel“. Zoo zong Da Costa in 1840 over de boek-
drukkunst, en erkende daarmede de vrijheid der
Pers in den tijd, toen ook de Kerk werd vrijge-
maakt. Die vrijheid is in de volgende eeuwen door
de Overheid en door de Kerk te dikwijls met
nijdige oogen aangezien, met schennige hand be-
leedigd. Maar steeds wondde zich zelf, wie deze
„Souvereine in eigen kring“ wilde knevelen en
den mond stoppen. De Pers is daar bij de gratie Gods
en heeft te vragen naar de ordinantie van Hem,
Die haar schiep. Nu is het wel niet te verwon-
deren, dat meer dan een, ook de Gereformeerde
Kerk, haar de vrijheid heeft zoeken te ontnemen.
„Alen reizenstap ten hemel — en ter hel“. Was
dat laatste maar niet het geval geweest, dan zou
voorreker de Kerk zich niet aan haar vergrepen
hebben. Maar naast den stroom van zegeningen
stortte zij ook een vloed van jammeren over de
menschheid in 't gemeen en over den akker der
Kerk in het bijzonder uit. Geen macht is meer
dienstbaar geweest aan ketterij en dwaling, aan
twist en verdeeldheid, dan de Pers. In goden
gemoede heeft daarom de Kerk, ook in ons land,
al vroeg gezocht om de Pers onder hare zorg te
krijgen, misschien beter geregeld, onder curatele te
stellen.

Het vervolg geven we een volgend maal.

Officiële Berichten.

De classis Woerden heeft in hare vergadering
van 17 Mei met gunstig gevolg preparator
geëxamineerd en beroepbaar gesteld in de Geref.
kerken den cand. a.d. V. U. den heer C. A.
van Nood te Alphen a/d. Rijn.
Namens de classis
J. W. GUNST, scriba.

Generale Kas tot steun der verzorging
van emeriti-predikanten,
predikantsweduwen en -wezen.

Deputaten der Generale Kas naar Art. 13
K. O. berichten door deze, dat de hulpaan-
vragen der particuliere synoden, voorzien van
de noodige toelichtingen, worden ingewacht
voor 1 Juli a.s., aan het adres van den onder-
geteekende.

W. B. RENKEMA, 1ste scriba,
Rijnsburg, 7 Juni 1906.

Classis Amersfoort.
De Geref. kerk te Veenendaal, als daartoe
aangewezen, maakt bekend, dat de kerken der
classis Amersfoort vergaderen zullen D. V. op
Dinsdag 10 Juli a.s. des voormiddags 9 uur,
te Amersfoort.

Punten voor het agendum worden ingewacht
voor 24 Juni aan het adres van ondergeteekende.

Namens de roepende kerk,
W. DEN HENST, F. D. M.,
Veenendaal, 7 Juni 1906.

Kort verslag van de part. synode
van de Geref. kerken in de prov.
Utrecht, gehouden op 6 Juni 1906.
Da. Gispén van Baarn opent namens de roe-
pende kerk de synode, laat zingen Ps. 97: 1,
leest Ps. 97 en gaat voor in gebed.

De Bro. J. Koning en W. Verhoef zien de
credentiebrieven na. De 3 classen zijn wel-
vertegenwoordigd door 18 afgevaardigden.

Da. Gispén roept den leden een hartelijk
welkom toe en hoopt, dat nu de synode voor
de eerste maal met uitgebreide afvaardiging te
saam komt, dit den kerken in deze provincie
ten goede mag komen.

Tot leden van het moderneren worden ge-
kozen Da. W. H. Gispén tot praeses, Da. J.
Koning tot scriba en Da. K. Fernhout tot
assessor.

Da. Buitenhuys wordt belast met de bezorging
van het persverslag.

De Acta der vorige part. synode worden
gelezen en vastgesteld.

Onder de ingekomen stukken bevindt zich
een schrijven van Br. B. I., inhoudende het ver-
zoek om onderzoek te worden in de singuliere
gaven bedoeld in art. 8 der K. O.

making van Da. A. van Bueren wordt voor
kennisgeving aangenomen.

Een schrijven van Br. de Wit van Vries
wordt na lezing voor kennisgeving aangenomen.

De morgenzitting wordt geopend door gebed
van Da. Verhoef.

Een schrijven van een Em. Pred. wordt op
de gewone wijze welwillend beantwoord. Het
toegestane bedrag zal dit jaar uit de kas van
den Prov. Quæstor worden betaald.

Een missive van de Gen. Depp. naar art.
XIII zal bij punt 8a van het Agendum behan-
deld worden.

De Kerk van Utrecht rapporteert over de
rekening van den Prov. Quæstor over het jaar
1905, welke accoord was bevonden.

De rekening van den nieuwen Quæstor over
1905/6 sluit met een cijfer van f. 642 381/2 in
ontvangsten en f. 617 931/2 in uitgaven, zoodat
er een batig slot is van f. 24 451/2. Wordt na-
gesien en in orde bevonden.

De Deputaten voor art. 49 K. O. rapporteeren
van hun arbeid bij de emeriteering van Da.
van Minnen, waarvoor hun wordt dank gezegd.

Over de rekening en verantwoording van den
Deputaat voor den Prov. Studiefonds wordt ge-
rapporteerd, dat er een batig slot van 109 721/2
aanwezig is, en dat die in orde werd bevonden.
Wordt besloten dit bedrag veilig op rente uit
te zetten.

Een schrijven van den laatste alumnus, die
uit dit fonds steun ontving, om de Part. Synode
daarvoor dank te betuigen, wordt voor kennis-
geving aangenomen.

De Deputaat voor art. XIII K. O. brengt
rapport uit over den financieelen toestand. De
uitgaven bedroegen f. 2643 ten behoeve der
Em. Pred. en Pred. Weduwen, die mede aan
de zorg der Prov. zijn toebetrouwd, tot steun
van die kerken, die zelf niet aan hunne ver-
plichting kunnen voldoen.

Uit een schrijven van de Classe Utrecht
blijkt, dat deze haar jaarlijksche steun aan de
Classen Amersfoort en Breukelen ad f. 1468 52
voortaan, ten gevolge van de verplichtingen, die
z' harer kerken, de eene wegens emeriteering en
de andere wegens overlijden van haar
Dienaar, tot volle voor eigen rekening moesten
nemen, met een som van f. 918 zal moeten
vermindern.

Na een breede discussie over deze moeilijke
zaak wordt besloten, dat van de f. 968 die de
Classen Amersfoort en Breukelen, zelfs met den
steun van de Classe Utrecht, dit jaar nog zal
te kort komen, f. 700 aan de Gen. Dep. zullen
aangevraagd worden.

Da. Buitenhuys brengt rapport uit over de
nieuwe regeling der provinciale quota. Wordt
besloten, overeenkomstig het advies der Depu-
taten, voortaan de Classe Utrecht 48 pCt., de
Classen Breukelen 19 pCt., de Classe Amersfoort
33 pCt., in de provinciale kosten te laten be-
talen.

Tot Dep. voor het peremptoer examen wordt
in de plaats van Da. van Minnen, Da. Fernhout
benoemd. Dr. Verhoef tot secundus; de overige
Dep. ad hoc werden herbenoemd.

Tot Depp., noodig door de wijziging van
art. 11 K. O., worden die voor art. 49 be-
noemd.

De Prov. Quæstor, Br. Jan van Zanten van
Zeist, wordt op nieuw benoemd.

De Dep. voor Hulpbeh. Kerken worden
gecontinueerd.

Voor het Prov. Studiefonds wordt Da. J.
Koning benoemd, sec. Da. Buitenhuys.

Voor de zaak van art. 13 K. O. worden be-
noemd de Bro. Da. J. Koning, Da. A. I. Ruijs
en Da. A. M. Donner; de laatstgenoemde wordt
belast met de saamroeping.

Tot Curator voor de Theol. School wordt
benoemd Da. A. M. Donner, tot secundus Da.
Gispén.

De Kerk van Mijdrecht wordt aangewezen
de e. k. Synode op den ten Woensdag van
Juni saam te roepen.

De Praeses sluit de Synode.
Da. Fernhout gaat voor in dankgebed.
In naam en op last der Synode,
H. BUITENHUIS.

Buitenland.

N.-Amerika. Uit de Chr. Geref.
kerk. De Vrijmetselaarsquæstie
opnieuw aan de orde. Pleidooi voor
de zending gedreven door de
Kerken.

Op de aanstaande Synode der Chr. Geref.
Kerk van N. Amerika zal ook de zaak van de
vrijmetselarij weer worden behandeld. De Classis
Hackensack heeft in haar midden een
leeraar aangenomen uit de (Zuid) Presbyteri-
aanse kerk, die vrijmetselaar geweest is en
deze orde niet uit overtuiging heeft verlaten,
zoodat hij geacht kan worden niet uit overtuig-
ing tegen de vrijmetselarij te kunnen getuigen.
De Classis Hudson protesteerde bij de Classis
Hackensack tegen de toelating van dien leeraar.
Echter zonder gevolg, zoodat nu de zaak voor
de Synode gebracht wordt.

Het is jammer dat deze quæstie voorkomt.
De Classis Hackensack zocht jarenlang met
de Chr. Geref. Kerk van N.-Amerika vereenigd
te worden, en wist hoe die kerk over de vrijmet-
selarij denkt.

Nu zij eindelijk met die kerk vereenigd is,
werpt zij aanstands eene quæstie op, die heel
wat beroering zal teweeg brengen.

Tot onze blijfschap hebben wij gezien, dat
de *Wachter* desclide critiek op de bewering
van *The Banner of Truth* oeffent, als wij. Door
de Classis van Orange City was voorgesteld om
de Board die de zending leidde, op te doeken
en den missionairen arbeid te doen plaats
hebben door de kerkelijke vergaderingen.

Door *The Banner of Truth* werd dit een
buitenlandsch fabriekat binnenmookken ge-
noemd. *De Wachter* antwoordt hierop o. a.:

„Dat oppervlakkige beoordeelaar zulk een
critiek uitbrengen, is echter wel verklaarbaar.
De oorzaak is niet ver te zoeken. We hebben
dezelfde kerkenorde en derhalve hetzelfde kerk-
recht als de Gereformeerde kerken in Neder-
land. Die kerkenorde is ontworpen naar vaste,
welbewuste beginselen. Leet men nu ook onder
ons uit die beginselen, dan kan het niet missen
op onze kerkregering moet — bij alle verschil
wegens de omstandigheden — toch familietrek-
ken vertoonen met die van Nederland. Te ver-
wonderen heeft het daarom niet, als het voor-
stel van Orange City die familietrekken open-
baart. Maar daarom mag het evenmin buiten-
landsch fabriekat worden genoemd, als onze
jongens en meisjes van Hollandschen oorsprong,
die hier in Amerika zijn geboren en groot ge-
worden, Nederlanders of buitenlanders mogen
worden geheeten, omdat ze nog wel wat lijken
op hun achterneefjes en nichtjes in het oude
vaderland. Ik kan Br. Beets verzekeren, dat

geen Nederlandsche zendingssorde als model of
copie heeft gediend, en bij behoorde te weten
dat dit ook niet kon, omdat men in Nederland
nergens heeft wat hier wordt voorgesteld.

Het is zeker karakteristiek, dat sommigen zoo
licht geneigd zijn om iets dat familietrekken
vertoont met het Nederlandsche, te verachten
en als „groen“, „Dutch“, of „buitenlandsch fabri-
kaat“ te brandmerken. Dat hoort zoo bij een
zekere klasse menschen, die liefst zouden ver-
geten dat hunne voorouders geen geboren Ame-
rikanen zijn, en die altijd bezig zijn om den
band der historie door te snijden. Meestal zijn
zulke critici echter zelve verre van oorspron-
kelijk. Laat ons er toch voor waken, dat we
elkander op kerkelijk gebied daar niet mee
gaan plagen!

De vraag kan gedaan of het tegenwoordig
stelsel oorspronkelijk fabriekat is. Als dat het
geval is, zou er nog iets voor te zeggen zijn,
dat in *The Banner* de alarmtramp der protectie
zoo spoedig werd geroerd, en tegen dat schijn-
baar buitenlandsch fabriekat werd gewaarschuwd.
Wie onzen reglementenbundel inzien, ontdek-
t echter spoedig, dat onze tegenwoordige Boards
ook al zijn geimporteerd. Niet uit de Neder-
landsche kerken. Het is volstrekt geen erfgoed
van de oude Christelijke Gereformeerde Kerk
van Nederland, zooals Da. Beets het laat voor-
komen. Deze heeft nooit zoo iets gekend als
b. v. ons Reglement voor de Inwendige Zending.

Trouwens, dat is nog geen 10 jaar oud, en
verraadt een sterken familietrek met dergelijke
Reglementen, zooals gevonden worden in Ame-
rikaansche kerken, waar het collegialisme op
den troon zit. Buitenlandsch fabriekat is het
dus niet. En toch ook wel ja, veel sterker zelfs
dan datgene wat aan Nederland doet denken,
want het komt niet van het Gereformeerde erf,
maar is uit het collegialistisch kamp over de
grenzen gesmokkeld.

Mijns inziens is